

Fråga om jämkning av rättshjälpsavgift avseende kostnader som upparbetats innan ansökan om jämkning har gjorts.

Postadress
Box 2018
103 11 STOCKHOLM
Besöksadress
Stora Nygatan 2 A och B

Telefon
08-617 66 00
Telefax
08-617 66 15
kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

Expeditionstid
Måndag-fredag
09.00-12.00
13.00-15.00

ARBETSDOMSTOLEN

BESLUT
2014-06-11
StockholmBeslut nr 43/14
Mål nr B 124/13

KLAGANDE

Justitiekanslern, Box 2308, 103 17 Stockholm
Ombud: hovrättsassessorn David Löfgren, adress som ovan

MOTPART

Z.K.
Ombud och rättshjälpsbiträde: advokaten F.H.

SAKEN

jämkning av rättshjälpsavgift

ÖVERKLAGAT BESLUT

Skaraborgs tingsrätts beslut den 8 oktober 2013 i mål nr T 380-12

Tingsrättens beslut, se bilaga.

Bakgrund och yrkanden

I beslut den 2 februari 2012 beviljades Z.K. av tingsrätten rättshjälp i ett mål angående krav på lön och semesterersättning. Rättshjälpsavgiften bestämdes till 30 procent och minimiavgiften till 2 000 kr. Advokaten F.H. utsågs till rättshjälpsbiträde.

Den 3 oktober 2013 inkom Z.K. till tingsrätten med en ansökan om jämkning av rättshjälpsavgiften. Han anförde att han vid tidpunkten för ansökan om rättshjälp inte hade någon som helst inkomst, förutom det i målet omtvistade lönekravet, att han hade tagit lån för att klara sin försörjning och att han saknat inkomst fram till maj 2013.

Den 8 oktober 2013 beslutade tingsrätten om jämkning av Z.K:s rättshjälpsavgift till fem procent av kostnaderna, dock minst 500 kr, att gälla från den 2 februari 2012 till den 30 april 2013 och till 20 procent, dock minst 1 500 kr, att gälla för tiden därefter.

Den 8 oktober 2013 stadfästes en mellan parterna träffad förlikning genom dom. Ersättning enligt rättshjälpslagen till rättshjälpsbiträdet fastställdes till 99 680 kr.

Justitiekanslern har överklagat tingsrättens beslut om jämkning och yrkat att Arbetsdomstolen ändrar tingsrättens beslut på så sätt att den beslutade jämkningen av Z.K:s rättshjälpsavgift inte ska omfatta kostnader som upparbetats före ansökan om jämkning, dvs. före den 3 oktober 2013.

Z.K. har bestritt ändringsyrkandet.

Rättshjälpsbiträdet har yrkat ersättning enligt rättshjälpslagen för arbetet i Arbetsdomstolen.

Arbetsdomstolen har avgjort målet efter föredragning.

Skäl

Av 24 § rättshjälpslagen (1996:1619) framgår att jämkning av rättshjälpsavgiften får ske bl.a. om den rättsökandes ekonomiska underlag förändras väsentligt innan rättshjälpsärendet har avslutats eller om en väsentlig felbedömning har gjorts när procentsatsen tidigare bestämdes, men att jämkning till en lägre procentsats endast kan avse avgift som ännu inte har betalats.

Av ansökan om rättshjälp framgår att Z.K. uppgav att han saknade inkomst men att han ansökt om ersättning från arbetslöshetsförsäkringen, att han var underhållsskyldig för ett barn, inte ägde fast egendom eller andel i bostadsrättsförening samt att han inte hade någon nettoförmögenhet över 50 000 kr eller hade någon nettoskuldssättning. Tingsrätten fastställde trots detta rättshjälpsavgiften till 30 procent och minimiavgiften till 2 000 kr, dvs. som om han hade ett ekonomiskt underlag överstigande 150 000 kr men inte 200 000 kr. Tingsrätten har i sitt beslut om jämkning anfört att en väsentlig felbedömning tycks ha skett när grundavgiften bestämdes och att skäl för jämkning därför förelåg.

Justitiekanslern har inte ifrågasatt jämkningsbeslutet i sig, men har – med anledning av att jämkningsbeslutet fastställts till att gälla från den 2 februari 2012 – anfört att jämkning nedåt av procentsatsen endast undantagsvis bör avse kostnader som upparbetats innan ansökan om jämkning har gjorts. Justitiekanslern har vidare anfört att jämkning till en lägre procentsats i alla händelser endast kan avse avgift som ännu inte betalats.

Z.K. har anfört att tingsrätten fattat ett korrekt beslut mot bakgrund av den felbedömning som tingsrätten gjorde vid beslutet om beviljandet av rättshjälpen. Han har vidare uppgett att han den 15 februari 2012 betalade 2 000 kr i rättshjälpsavgift och att han inte betalat något ytterligare förrän efter att tingsrättens dom i målet, meddelad den 8 oktober 2013, vunnit laga kraft.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Enligt 25 § rättshjälpslagen ska rättshjälpsavgift fortlöpande betalas till rättshjälpsbiträdet allteftersom kostnader uppstår. Arbetsdomstolen finner inte anledning att ifrågasätta uppgiften att Z.K. i februari 2012 betalade 2 000 kr i avgift till ombudet och att han först efter att domen vunnit laga kraft gjort ytterligare betalning till ombudet. Arbetsdomstolen utgår från att den sistnämnda betalningen skett i enlighet med jämningsbeslutet, dvs. med en procentsats om fem procent. Bestämmelsen om att jämkning till en lägre procentsats endast kan avse avgift som ännu inte har betalats utgjorde således inte något hinder mot att den 8 oktober 2013 jämka procentsatsen för beräkningen av rättshjälpsavgiften såvitt avsåg kostnader överstigande 2 000 kr.

Frågan är då om jämningsbeslutet ska ändras så att det endast ska avse kostnader som uppkommit efter den 3 oktober 2013. I förarbetena till rättshjälpslagen (prop. 1996/97:9 s. 163) anges bl.a. att jämkning nedåt i princip inte bör kunna avse kostnader som uppkommit före ansökan om jämkning.

Som redan anförts ska rättshjälpsavgiften betalas fortlöpande. För att inte den som underlåter att erlagga avgift i rätt tid ska försättas i ett bättre läge än den som fortlöpande fullgör sin betalningsskyldighet bör, med hänsyn till förbudet mot jämkning av redan erlagd avgift, jämkning endast undantagsvis avse kostnader som uppkommit innan ansökan om jämkning gjorts när det är fråga om att den rättsökandes ekonomiska förhållanden har ändrats, se RH 2001:21.

I förevarande fall har tingsrätten gjort en väsentlig felbedömning när procentsatsen bestämdes. Med hänsyn till de uppgifter som lämnades i rättshjälpsansökan blev procentsatsen för hög. En ansökan om jämkning borde mot den bakgrunden ha kunnat göras tidigare än som blev fallet. Trots detta gör Arbetsdomstolen den bedömningen att det med anledning av den felbedömning som tingsrätten gjort föreligger en sådan undantagssituation där jämkning av procentsatsen bör kunna ske avseende kostnader som uppkommit före ansökan om jämkning och för vilka avgift inte erlagts.

Slutsatsen av det anförda är att tingsrättens beslut om jämkning från den 2 februari 2012 och den 30 april 2013 inte ska ändras, med undantag för den ursprungligen fastställda minimiavgiften om 2 000 kr som redan betalats.

Det belopp som F.H. har begärt som ersättning för sitt uppdrag som rättshjälpsbiträde i Arbetsdomstolen är skäligt och ska fastställas.

Arbetsdomstolens ställningstagande

1. Arbetsdomstolen ändrar tingsrättens jämningsbeslut endast på så sätt att Z.K:s rättshjälpsavgift fastställs till minst 2 000 kr.

2. Arbetsdomstolen fastställer ersättning till F.H. för det biträde han har lämnat Z.K. i Arbetsdomstolen med 3 988 kr, varav 3 190 kr avser arbete och 798 kr avser mervärdesskatt.

Ledamöter: Cathrine Lilja Hansson, Karin Renman, referent, och Malin Broman Lindfors. Enhälligt.

Rättssekreterare: Johanna Nilsson

Bilaga

Tingsrättens beslut (ledamot: Lotta Jonsson)

Z.K. har yrkat att hans rättshjälpsavgift ska jämkas.

Handlingarna i målet genomgås varefter tingsrätten fattar följande

BESLUT

Z.K:s rättshjälpsavgift jämkas till fem (5) procent, dock minst 500 kr, att gälla från den 2 februari 2012 till den 30 april 2013. För tiden därefter ska hans rättshjälpsavgift jämkas till tjugo (20) procent, dock minst 1.500 kr.

Skäl för beslutet

Z.K:s ekonomiska underlag då rättshjälp ursprungligen söktes får anses ha varit 100.000 kr (”reducerad a-kassa till samma belopp som hans hustru enligt underhandsförfrågan till ombudet) och han har varit underhållsskyldig mot tre barn. En väsentlig felbedömning tycks ha skett när grundavgiften bestämdes i tingsrättens ursprungliga beslut om rättshjälp. Skäl för jämkning föreligger därmed.

Från maj 2013 då hans årsinkomst ändrats och kunnat beräknas till 264.000 kr, ska han medges avdrag för reskostnader då det ekonomiska underlaget beräknas, liksom för underhållsskyldighet till tre barn. Han ekonomiska underlag ska vid en sådan bedömning inte anses överstiga 150.000 kr men 120.000 kr, varför hans rättshjälpsavgift ska bestämmas till 20 procent av kostnaderna, dock minst 1.500 kr.